

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะสายสามัญ ปัจจุบันมีอยู่ด้วยกัน 11 โรงเรียน โรงเรียนแห่งแรกของมูลนิธิฯ ได้ก่อตั้งขึ้นโดยบาทหลวงกอลมเบต์ (Rev. Fr. Colombet) คือโรงเรียนอัสสัมชัญ ได้ขออนุญาตเป็นทางการตั้งเป็นโรงเรียน เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2428

มีศักดิ์ ว่องประชานุกูล (2527: 4-5) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของบาทหลวงกอลมเบต์ ในการตั้งโรงเรียนไว้ว่า "ในการตั้งโรงเรียนขึ้นนี้ ไม่เพียงแต่จะหวังให้เป็นสถาบันการศึกษาที่ดีที่สุดเท่านั้น หากยังคิดจะเกื้อกูลเลี้ยงดูเด็กกำพร้าเหล่านี้ให้ได้มีที่อยู่เรียนและเป็นกำลังในด้านการศึกษาต่อไปอีกด้วย"

ต่อมาภายหลังเมื่อคณะเซนต์คาเบรียลมารับช่วงงานดำเนินด้านการศึกษาแล้วก็ได้รวมกิจการเลี้ยงดูเด็กกำพร้าไว้ในแผนกนักเรียนประจำ ณ โรงเรียนอัสสัมชัญ ศรีราชา

นับตั้งแต่คณะเซนต์คาเบรียลได้ดำเนินกิจการโรงเรียนต่อจากบาทหลวงกอลมเบต์ก็ได้มีการก่อตั้งโรงเรียนเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดทั้งโรงเรียนสายสามัญ สายอาชีพ และมหาวิทยาลัย ได้ขอจดทะเบียนเป็นทางการ เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2503 เป็น มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย (มีศักดิ์ ว่องประชานุกูล, 2527: 2)

ปัจจุบันนี้นับเป็นเวลานานถึง 111 ปี ที่คณะเซนต์คาเบรียลได้ดำเนินกิจการด้วยดีตลอดมา จากสถิตินักเรียนสายสามัญที่โรงเรียนของมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล ในปีการศึกษา 2538 มีจำนวนนักเรียนถึง 35,999 คน (มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย, 2538: 34)

ฉวีวรรณ ธัญญศิริกุล (2530: 3-4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเอกชนในด้านความร่วมมือกับรัฐบาลในการจัดการศึกษาไว้ สรุปได้ว่า การที่เอกชนเข้ามามีบทบาทในการร่วมมือกับรัฐจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นเพราะรัฐมีภาระหน้าที่ด้านอื่นมากและเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระด้านการจัดการศึกษา แต่ทั้งนี้รัฐมีหน้าที่ต้องควบคุมให้การอุดหนุนช่วยเหลือและส่งเสริมด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การศึกษาเอกชนมีประสิทธิภาพและคุณภาพดีเท่าเทียมกับโรงเรียนของรัฐ

ในอดีตการจัดการศึกษาสายสามัญของโรงเรียนเอกชนประสบปัญหาอย่างมากหลายด้าน เป็นต้นว่า ปัญหาด้านครูในโรงเรียนเอกชนมักประสบปัญหาที่มีการลาออกและเข้าใหม่อยู่เรื่อยๆ อันเนื่องมาจากเงินเดือนและสวัสดิการไม่ดี เมื่อทางราชการเปิดให้บุคคลทั่วไปสอบบรรจุเข้ารับราชการเป็นครู ครูโรงเรียนเอกชนสอบบรรจุเข้ารับราชการได้ก็มักจะลาออกไปรับราชการตลอดเวลา ทำให้เกิดปัญหาด้านการเรียนการสอนที่ไม่ต่อเนื่องเป็นผลเสียต่อนักเรียนโดยตรงดังที่ ทวีโภค เกษมศรี (2518 : 1) ให้ความเห็นว่า “ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเกื้อหนุนให้การศึกษาบรรลุเป้าหมาย ถ้าครูบกพร่องไปแม้ว่าองค์ประกอบอื่น ๆ จะดีสักเพียงใดก็ตาม การจัดการศึกษาก็ล้มเหลวอย่างแน่นอน” ดังนั้นการที่ครูโรงเรียนเอกชนมีการลาออกและเข้าใหม่บ่อยๆ ย่อมไม่เป็นผลดีต่อนักเรียนเลย

ในส่วนปัญหาด้านนักเรียนคือ จำนวนนักเรียนที่ลดลงมาก สาเหตุมาจากนโยบายการคุมกำเนิดของรัฐบาลได้ผลและการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติขึ้นมาอีกทั่วประเทศ จึงทำให้ผู้ปกครองมีทางเลือกในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐได้มากขึ้น ผู้ปกครองแทบไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย รัฐเป็นผู้ออกให้ ส่วนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษานั้น ค่าเล่าเรียน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ถูกกว่าในโรงเรียนเอกชนมาก จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ทางเลือกของผู้ปกครองมีมากขึ้นและภาพรวมของโรงเรียนเอกชนในสายตาของผู้ปกครองนักเรียนโดยทั่วไปคิดว่าคุณภาพของโรงเรียนเอกชนไม่ค่อยดี จึงไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนเอกชน ส่งผลให้เจ้าของโรงเรียนประสบปัญหาทางการเงินรายรับจากค่าธรรมเนียมการศึกษาลดลง ทำให้ขาดเงินที่จะนำมาปรับปรุงกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นด้านองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอน งบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ที่ทันสมัย คุณภาพทางการศึกษาจึงไม่ดีเท่าที่ควร ในที่สุดโรงเรียนเอกชนต้องล้มเลิกกิจการไปจำนวนมาก

ลดาวลัย พวงนิล (2531: 252) ได้ศึกษาบทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษาสายสามัญระหว่าง พ.ศ. 2497 - 2529 ผลการวิจัยพบว่าระยะ พ.ศ. 2519 - 2523 โรงเรียนเอกชนขนาดกลางและเล็กเป็นจำนวนมากต้องล้มเลิกกิจการไปถึง 398 โรง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2531: 2, 157) ได้มีรายงานถึงการล้มเลิกกิจการของโรงเรียนเอกชนไว้ว่า “ในช่วงปี พ.ศ. 2525-2529 ซึ่งอยู่ในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ 5 มีโรงเรียนประเภทสามัญต้องล้มเลิกกิจการถึง 174 แห่งเป็นโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร 60 แห่ง และโรงเรียนในภูมิภาค 114 แห่ง”

สภาพการณ์เช่นนี้ชี้ให้เห็นว่า กิจการสถานศึกษาเอกชนนับวันจะประสบปัญหามากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในด้านการบริหาร การเงิน การเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเรียนการสอน วิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ในการสอน อุปกรณ์ การทดลอง และสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย นวัตกรรมใหม่ ๆ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งมีปัญหาในด้านการลงทุนจัดการจัดซื้อที่จะเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้แก่โรงเรียนเอกชนทั้งสิ้น

ในส่วนโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่ก่อตั้งมานานมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยทั่วไปรวมทั้งโรงเรียนของมูลนิธิต่างๆ ที่จัดการเรียนการสอนมีคุณภาพทางการศึกษาดี สามารถดำรงอยู่ได้ยังเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองนักเรียนต่อไป โดยเฉพาะโรงเรียนในเครือมูลนิธิ คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประเภทสามัญศึกษา ทั้งในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษายังเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองอยู่ จะเห็นได้ชัดเจนจากจำนวนนักเรียนที่ผู้ปกครองพามาสมัครสอบแข่งขันเข้าเรียนที่โรงเรียนอัสสัมชัญ ซึ่งมีจำนวนมากขึ้นทุกปีดังเช่นในปีการศึกษา 2539 มีผู้ปกครองพานักเรียนมาสมัครสอบแข่งขันเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นจำนวน 1,644 คน ในขณะที่โรงเรียนรับได้เพียง 550 คน (เลขชัย ลวสุต, 2539 : สัมภาษณ์) และโรงเรียนเซนต์คาเบรียลมีผู้ปกครองพานักเรียนไปสมัครสอบแข่งขันเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,620 คน ทางโรงเรียนรับได้เพียง 450 คน (อรุณ เมธเศรษฐ์, 2539 : สัมภาษณ์) เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพสนองความคาดหวังของผู้ปกครอง ทางโรงเรียนโดยเฉพาะผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหาร จึงควรทราบสภาพและปัญหาการเรียนการสอนในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งปัญหาด้านหนึ่งที่สำคัญมากคือ ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนเอกชนทั่วไป มีปัญหาที่ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเกิดขึ้นกับโรงเรียนในเครือของมูลนิธิฯ บ้างก็ได้

ขณะที่ ธนสมบุญ (2525: ง) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ด้านขวัญและกำลังใจครูโรงเรียนเอกชนมีปัญหาคือ

1. เงินเดือนและสวัสดิการต่าง ๆ ไม่เท่าเทียมกับโรงเรียนของรัฐบาล
2. เมื่อทำงานไปนาน ๆ ไม่มีกรปรับขึ้นเงินเดือน คนเก่าอยู่ไปก็ไม่มีการใส่ใจ
3. ไม่มีงบประมาณส่งครูไปดูงาน
4. ครูไม่ชอบเข้ารับการอบรมเพราะต้องหารายได้เพิ่มเติม
5. เมื่อครูสอบเข้ารับราชการได้ทางโรงเรียนไม่สามารถให้ครูลาออกได้ หากครูต้องการลาออกจะไม่ได้รับเงินทดแทน แต่ถ้าถูกให้ออกจะได้รับเงินทดแทน

นอกจากนั้นการลงทุนจัดสร้างห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ การจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งเป็นภาระของทางโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนคงจะต้องประสบปัญหาความยุ่งยากมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อนักเรียนและต่อกิจการของโรงเรียนในที่สุด หากโรงเรียนเอกชนจะต้องการดำเนินกิจการต่อไปควรที่จะต้องศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนในทุกๆ ด้านและทุกระดับเพื่อเตรียมการแก้ปัญหาหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วให้ดีขึ้น ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในทุกด้านและโดยเฉพาะการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูในหมวดวิทยาศาสตร์ ของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาหลายปี จึงเป็นเหตุจูงใจที่ผู้วิจัยให้ความสนใจในด้านนี้ประกอบกับในอดีตที่ผ่านมายังไม่เคยมีใครศึกษาวิจัยเรื่องนี้มาก่อน ผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต่อโรงเรียนในเครือของมูลนิธิฯ ทั้ง 11 โรงเรียน ต่อมูลนิธิฯ ต่อเจ้าของโรงเรียนและต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีคุณภาพดีเป็นที่นิยมและเชื่อถือของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ครู
2. นักเรียน
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. สื่อการเรียนการสอน
5. การวัดและประเมินผล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิทยาศาสตร์ ครู วิทยาศาสตร์และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในเครือข่ายนิคมคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย ประเภทสามัญศึกษาทั่วประเทศจำนวน 11 โรงเรียน

2. สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ศึกษา ในการวิจัยนี้ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ครู
2. นักเรียน
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. สื่อการเรียนการสอน
5. การวัดและประเมินผล

ข้อตกลงเบื้องต้น

ตัวอย่างประชากรในการวิจัยนี้ตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ด้วยข้อมูลที่ ตรงตามสภาพความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของการเรียน การสอนวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ครู
2. นักเรียน
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. สื่อการเรียนการสอน
5. การวัดและประเมินผล

ปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ หมายถึง สิ่งที่เป็นข้อขัดข้องหรืออุปสรรคต่อการ เรียนการสอนวิทยาศาสตร์

โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย หมายถึง โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการที่มีมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลเป็นเจ้าของ

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรืออาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

หัวหน้าหมวดวิทยาศาสตร์ หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิทยาศาสตร์ ทั้งที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการและเป็นการภายใน

ครูวิทยาศาสตร์ หมายถึง ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งประเภทครูประจำและครูพิเศษ

ครูพิเศษ หมายถึง ครูวิทยาศาสตร์ที่ทางโรงเรียนเชิญมาสอนเป็นรายคาบ โดยมิได้รับการบรรจุให้เป็นครูสอนประจำในโรงเรียน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและครูของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ในการพัฒนาและปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ให้ดียิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ของโรงเรียนเอกชนอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน
3. เป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย สำหรับผู้สนใจในระดับชั้นอื่น ๆ ในโอกาสต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย